

„A felszínes tudású ember”

Mayrhofer József: Győr első fényképésze

FARKAS ZSUZSA

A Győri Egyházmegyei Levéltár kiadványai, Források, feldolgozások, Győr, 2017, 280 oldal

„Felszínes tudású ember”. Így jellemezte magát Mayrhofer József (1810-1897) győri pap, aki saját bevallása szerint az első volt a városban, aki a fényképezés iránt érdeklődött. Állítása szerint 1844-től foglalkozott a dagerrotípiával, majd komolyabban 1849-től fényképezett. Mayrhofer végrendeletében megemlítette, hogy két fontos albumát örököseire hagyta. Testvérei örökölték 1600 fényképét, amelyeknek, sajnos, nyoma veszett. Megmaradtak viszont képei a győri egyházmegye különféle gyűjteményeiben, melyekből összesen 740 darab került e kötetbe.

Mayrhofer József első bemutatása 2013-ban a *Klősz 100. Városfényképezés egykor és ma* címmel rendezett tudományos konferencián történt. Perger Gyula akkori megyei múzeumigazgató ismertette a helyi pap városképeit. Ezeket a műveket korábban az ugyancsak győri Skopáll Józsefnek tulajdonították. A kivételes utcaképek 1855-ből a múzeum gyűjteményében találhatóak ma is. Két példányban léteznek tehát, és megindult a találgatás a kevés adat miatt, hogy vajon ki a felvételek készítője?

Perger Gyula, a kötet közreadója a Fotóművészetben ismertette azt a korai fényképanyagot, amelyben az ominózus győri utcakép is fellelhető. A felfedezés óta eltelt időszakban két restaurátor, valamint Flesch Bálint szakértelme is segítségére volt,

akik a talbottípiáról, az albuminteknikáról kiváló, érzékletes tanulmányt is írtak e kötetbe. Munkájuknak köszönhetően minden kép alatt pontos technikai paramétereket tüntettek fel. (A datálásra azonban nem vállalkoztak.)

Az összes kép közlése majdnem eredeti nagyságban és a teljességre való törekvéssé igen dicséretes. Az első egységbe a pap önarcképei tartoznak, melyek egy újrakötött albumban maradtak meg: 104 kép e nem túl vonzó emberről, az első 1847-ben készült. Általában kitekarta a környezetet, de néhányszor látható az erkély, ahol a gépet felállították, mögötte egy csúnya, gyűrött függönyt helyeztek el. Az 1855-ben készült önarcképnél cylinder van az asztalon, az 1858-ra datálnál egy állványon könyvek sorakoznak. Az egyik kép alá odairta: „Annyiszor, amennyiszor mindig más és más arc.” Mayrhofer járt a rövid ideig Győrben működő Molnár és Brodszky festő-fényképészek műtermében (1865), és természetesen Skopállnál is (1867), akiknek bár felismerhető műtermi környezetük, ezeket most Mayrhofer műveként mutatják be, nem különítik el.

A kötet következő egységében 317 egyházi személy egyforma mellképe egészül ki néhány csoportképpel. A világias csoportjában 132 arckép található, a kötetben egy-egy oldalon négy kép szerepel. A pesti

fényképész, Mayer György műterme is jól felismerhető az egyik képen. Egy másik, viszonylag jobb minőségű felvételen maga Mayrhofer ül a csoport közepén – ebben az esetben is kérdéses a fotográfus személye. A következő egység a városképeké, amelyek többnyire elnagyolt, gyenge kidolgozású darabok. Kivételt képez négy kép, amelyek Győrt ábrázolják 1855-ben, Schemitz Károly orvos Király utcai házának emeleti ablakából.

Az utolsó egység műtárgyfényképeket tartalmaz, melyről csak annyi mondható, hogy a háromdimenziós tárgyak és a festmények esetében is professzionális képzés szükséges azok megörökítéséhez. 69 fénykép maradt meg, zömük rézmet-szetek és litográfiai reprodukciója. Perger Gyula megállapította, hogy a bemutatott képek közül nyolc Skopáll hagyatékában is megtalálható. A felmerülő kérdésre, hogy milyen kapcsolat lehetett a két ember között, nem kapunk választ. Skopáll József, az 1848-tól a városban működő műteremmel rendelkező hivatásos mester munkái hogyan kapcsolódhatnak a narcisztikus pap munkálkodásához? Mayrhofer értéktárgyairól készített jegyzéke megemlíti sztereonézójét és az ahhoz készült képeket is, de fényképezőgépe nem volt. A következő lényeges kérdés tehát az, hogy mivel fényképezett? Skopáll hirtelenül és fiatalon halt meg 1870-ben, Mayrhofer hagyatékában sem sok ezután készült kép található...